

Høyre, FrP og Venstre i KUF-komiteen

Oslo, 05.11.2018

Innspill til Statsbudsjett 2019 og Langtidsplanen

Vi takker for invitasjon til dialogmøtet i dag og sender som avtalt et lite skriftlig notat på de temaene som vi tok opp i møtet.

Offentlig investering i forskning må økes til å utgjøre 1,25 % av BNP frem mot 2030

FFA er fornøyd med at regjeringen i forslag til Langtidsplan opprettholder målet om at FoU-investeringene skal utgjøre 3% av BNP, og at den offentlige innsatsen til FOU i en omstillingsfase skal økes utover 1% av BNP.

Næringslivets investering i forskning er lavere i Norge enn i våre naboland. Langtidsplanen har som mål å bidra til at det utløses mer private investeringer i forskning, tilsvarende 2% av BNP. For at Norge skal gjennomføre de nødvendige langsiktige omstillingene i næringslivet og samfunnet, må offentlig investering i forskning trappes opp fra 1,01% av BNP i 2018 til 1,25% av BNP innen 2030. Veksten i offentlig finansiert forskning må brukes til å stimulere til privat og offentlig investering i FoU. Dette må også bidra til en økt koordinering mellom sektordepartementenes forskningsinnsats, relatert til de store samfunnsutfordringer som er beskrevet i den reviderte Langtidsplanen. Gitt at dette både er slått fast i Jeløya-plattformen og Langtidsplanen, er vi svært overrasket over at regjeringen ikke følger opp dette i forslag til statsbudsjett for 2019, men kun foreslår en videreføring av forskningsinvesteringen fra 2018 (1,02 % av BNP).

Økt deltagelse i EUs forskningssamarbeid fordrer styrking av Stim-EU

EUs forskningssamarbeid er den viktigste internasjonale arena for norsk forskning. Stortingets mål om 2% retur er nådd i 2018. Norge er fremdeles stor netto bidragsyter og det bør være et mål å stabilisere og øke deltagelsen i forskningssamarbeidet i EU ytterligere. Langtidsplanen omtaler i liten grad dette samarbeidet og hva som skal til for å oppnå økt deltagelse.

Forskningsinstituttene er viktige deltagere i EUs rammeprogram, og instituttene mobiliserer i stor grad næringsliv som samarbeidsparter i forskningsprosjektene. De økonomiske betingelsene ved deltagelse er svært krevende for forskningsinstituttene, også etter innføringen av en norsk stimuleringsordning (Stim-EU). En fersk evaluering av Stim-EU anbefaler å styrke Stim-EU "*since the institutes probably have the greatest potential to increase Norwegian FP participation – often in collaboration with additional Norwegian partners.*"¹ (FP = framework programme, EUs rammeprogram for forskning og innovasjon)

Skal forskningsinstituttene øke sin deltagelse i Horisont 2020, må de reelle kostnadene i prosjektene dekkes, på samme måte som i Forskningsrådsprosjekter. I dag går instituttene med underskudd i hvert enkelt prosjekt i Horisont 2020. Andre deltakere fra universiteter, høyskoler og næringsliv har full kostnadsdekning i de samme prosjektene. Andre forskningsinstitutter i Europa har en høy basisbevilgning (25%-50%) fra sine myndigheter som benyttes til å dekke egenandelen i prosjektene. Norske institutters basisbevilgning er i gjennomsnitt 10% og er ikke tilstrekkelig til dette. Stim-EU må derfor gi instituttene kostnadsdekning ved deltagelse i EUs forsknings- og innovasjonsprogram, på samme måte som i Forskningsrådsfinansierte program.

¹ [Improving Norway's Performance in the EU Framework Programme, Impact evaluation of the Research Council of Norway's main measures to support Norwegian participation, PES2020 and STIM-EU, Technopolis oktober 2018](#) (s. 58)

Evalueringen av Stim-EU peker på at en bør se på om alle som i dag har tilgang til Stim-EU, faktisk har behov for ordningen. Rasjonalet for ordningen er som sagt at Horisont 2020 underfinansierer forskningsinstitutter, og norske institutter har vesentlig lavere basisbevilgning (10% i snitt for FFA instituttene) enn institutter i andre land (25%-50%), som finansierer egenandelen med basisbevilgningen. Som kjent mener vi at basisbevilgningen til norsk forskningsinstitutter må styrkes i en 5-årig opptrappingsplan, til 25%.

Regjeringen budsjettforslag styrker ikke Stim-EU. Budsjettkonsekvensen av en endring i Stim-EU vil avhenge av prosjektsøkningen. Anslagsvis vil ren økning innebære en bruttokostnad på ca. 25 mill. kr. For å bruke Stim-EU best mulig, bør imidlertid midlene prioriteres til de instituttene som har lav basis og som lykkes i Horisont2020. På den måten treffer midlene best og gir størst merverdi i form av deltagelse og retur, og behovet å øke bevilgningen blir mindre.

Forslag:

- Norge må utnytte samarbeidsmulighetene i EUs rammeprogram og øke returen av den norske kontingenten. Stim-EU justeres derfor slik at forskningsinstituttens finansiering ved deltagelse i EUs rammeprogram Horisont 2020 gir full kostnadsdekning, som i Forskningsrådet. Dette er avgjørende for at institutter skal øke sin deltakelse i EU-forskning og mobilisere bedrifter og offentlige virksomheter til deltagelse. At norske miljøer kan delta i verdens største forskningssamarbeid er av stor betydning for verdiskaping og sysselsetting i hele landet.
- Stim-EU prioriteres til forskningsinstitutter hvor basisbevilgning/direkte statlig bevilgning utgjør mindre enn 25%.

Senter for forskningsdrevet innovasjon, SFI

SFI-ordningen (Senter for forskningsdrevet innovasjon) er en senterordning i Forskningsrådet som treffer næringslivet og forskningsinstituttene svært godt. I sentrene bygges fremragende anvendt forskning gjennom langsiktig forskningssamarbeid og innovasjon. Ordningen har vært svært vellykket, noe også evalueringen i 2017 dokumenterer. Kommersialisering/implementering er et forbedringsområde. SFI-ordningen er underfinansiert. Regjeringens budsjettforslag gir ikke økning for SFI og neste utlysning som sikrer kontinuitet står i fare for å bli avlyst eller begrenset. Det vil i så fall svekke samfunnets omstillings- og innovasjonsevne. I stedet for å svekke SFI, bør ordningen utvides til å treffe offentlig sektor for å skape forskningsdrevet innovasjon også i offentlig virksomhet. "Nye SFI" bør også gis en tematisk innretning som møter de ulike Langtidsplanens prioriteringer² og dermed ulike departementers ansvarsområder. Slik vi en også stimulere ikke-forskningstunge departementer til å investere i forskning på sine områder.

Forslag:

- For å bygge langsiktig forskningsdrevet innovasjon og omstilling, skal SFI-ordningen styrkes og utvides til flere departementers ansvarsområder og knyttes til Langtidsplanens fem tematiske prioriteringer.
- For å utvikle fremragende anvendt forskning og innovasjon styrkes Senter for forskningsdrevet innovasjon (SFI-ordningen) i statsbudsjettet 2019 med 40 mill. kr på Kunnskapsdepartementets Kap.285, post 53. (Alternativt: For å utvikle fremragende anvendt forskning og innovasjon i privat og offentlig sektor, bes Forskningsrådet å anvende styrking i midler til forskningssentra (post 52 og post 53) i en helhet, slik at både fremragende grunnleggende forskning og anvendt forskning styrkes.

Vennlig hilsen

Agnes Landstad
Daglig leder FFA

² Forskningscenter for Miljøvennlig Energi er eksempel på slike tematisk innrettede SFI'er, finansiert av OED.